

GORSKA REŠEVALNA ZVEZA SLOVENIJE IN NESREČE NA TEŽKO DOSTOPNIH TERENIH LETA 2018

THE MOUNTAIN RESCUE ASSOCIATION OF SLOVENIA AND ACCIDENTS ON DIFFICULT-TO-ACCESS TERRAIN IN 2018

Jani Bele

Gorska reševalna zveza Slovenije, Komisija za informiranje in analize, Bleiweisova cesta 34, Kranj, janibele1@gmail.com

Povzetek

Gorska reševalna zveza Slovenije celotno področje Republike Slovenije pokriva s 17 društvi in postajami Gorske reševalne službe. Združuje 750 članov, od katerih jih ima 430 licenco za reševanje. Za doseg te licence mora gorski reševalec vsako leto opraviti preverjanje znanja zimske in poletne tehnike reševanja ter izpit iz prve pomoči, na vsaka tri leta pa še usposabljanje za reševanje s helikopterjem za modul A. Nesreč v gorah in na težko dostopnih terenih je iz leta v leto več in žal se to število kar ne zmanjša.

Abstract

The Mountain Rescue Association of Slovenia, with 17 teams and stations of the Mountain Rescue Service, covers the entire territory of the Republic of Slovenia. It brings together 750 members, of which 430 have rescue licences. To become licensed, mountain rescuers must pass an exam in winter and summer rescue techniques, an exam in first aid every year, and Module A of the Helicopter Rescue Training every three years. The number of accidents in the mountains and on difficult-to-access terrain has been increasing every year, and, unfortunately, has proven difficult to reduce.

Uvod

Leta 2017 je bilo prvič preseženo število 500 reševanih ponesrečenih na težko dostopnih terenih. Želja, da število 513 ne bi bilo preseženo že v naslednjem letu, se žal ni uresničila. Našteli smo 537 intervencij, v dolino ali do prve prometnice smo prenesli 14 mrtvih gornikov in 17 tistih, ki so se smrtno ponesrečili pri kakšni drugi dejavnosti (delovne nesreče [predvsem v gozdu], prometne nesreče, padalci ...). Nesreč v gorah je bilo znatno več od uradno zabeleženih (torej tistih, pri katerih je bila sprožena reševalna akcija in so bili aktivirani gorski reševalci), a so se ponesrečenci v dolino vrnili sami ali s pomočjo prijateljev.

Pozimi so mnogi imeli srečo

Zima je lani postregla z velikimi količinami snega. Na Kredarici je preko zime zapadlo več kot 13 metrov snega, največja izmerjena višina je bila 5 metrov in pol. S tem se je znatno povečala nevarnost plazov, ki je trajala dolgo časa. Zaskrbljenost glede povečanja nesreč zaradi plazov se je tokrat k sreči pokazala za nepotrebno, kajti sproženi plazovi so bili vzrok za samo 5 reševalnih akcij brez usodnih poškodb. A kot že zapisano, so plazovi odnesli ali zasuli še več oseb. Po izjavah preživelih v teh nesrečah so se za nepoškodovanost lahko zahvalili veliki meri sreče, po drugi strani pa tudi uporabi zahte-

vane tehnične opreme in pravilnemu ravnanju, ki so se ga naučili na izobraževanjih o gibanju v gorah v zimskih razmerah.

Prav taka izobraževanja so zadnja leta postala stalnica delovanja skoraj vseh 17 postaj gorskih reševalnih služb.

Vrhunec planinske sezone – vrhunec reševalnih akcij

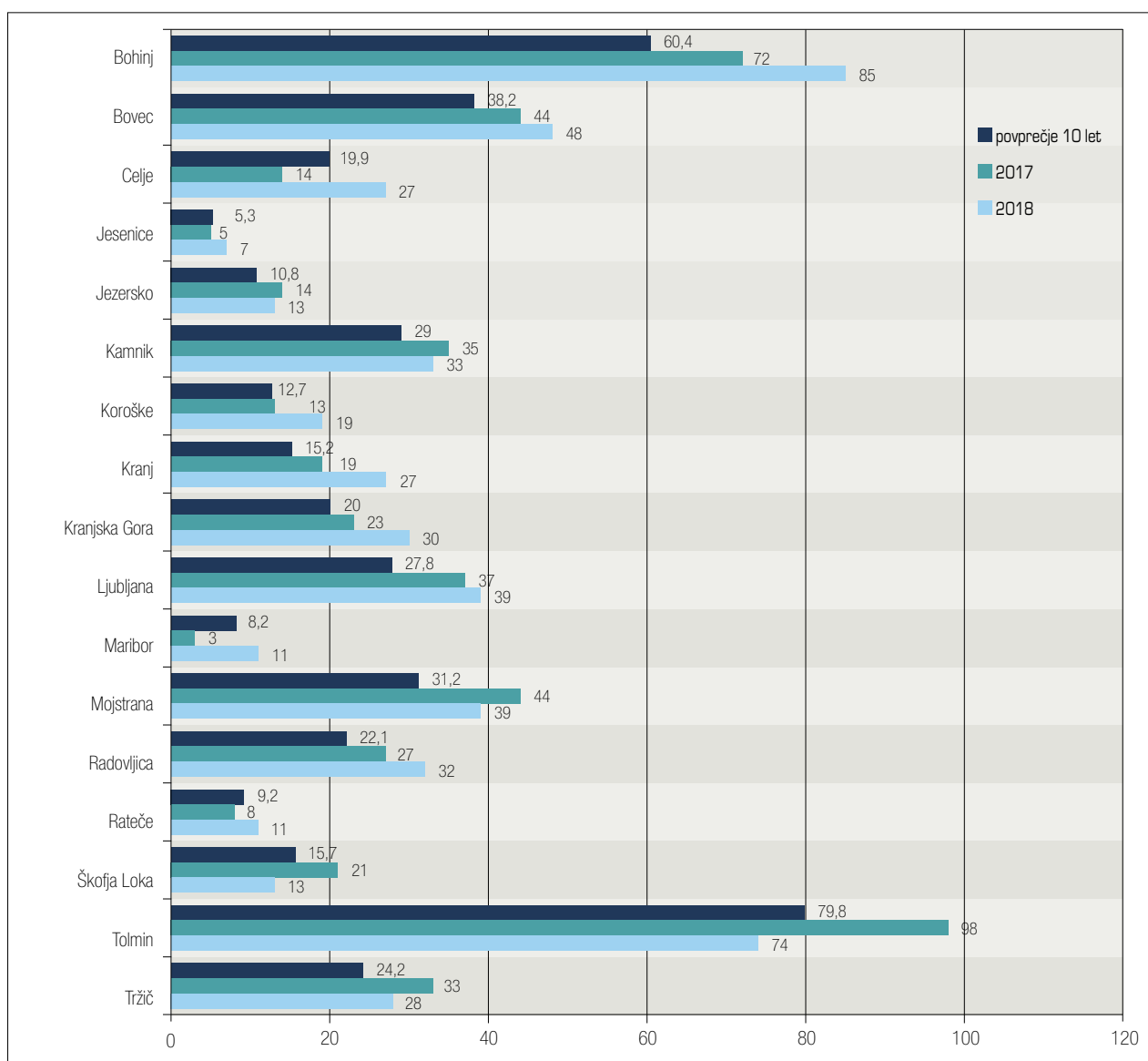
Začetek glavne planinske sezone je bil čisto »običajen«. Planinci so se kar nekajkrat podali proti vrhovom gora po poteh, ki so speljane po severnih straneh. Dokler je bila pot kopna, je še šlo, potem jih je »presenetilo« snežišče. Brez potrebne opreme so se znašli v pasti in edino rešitev jim je predstavljal mobilni telefon. Res zanimivo, da lahko pride do takih situacij. Presenečeni bi lahko bili, če konec pomladi na severnih straneh ne bi bilo snežišč. Tako so morali gorski reševalci kar dvakrat posredovati na zahtevni Kopiščarjevi poti na Prisojnik. Obkraj zaradi tujih planincev, ki so sredi stene obstali neopremljeni pred snežiščem, čeprav se je že iz doline videlo, da so v steni še sledovi zime.

ln še nekaj je značilno za to obdobje – mnogo klicev na pomoč zaradi obnemoglosti. Kot da bi planinci, ki so bili pozimi dokaj neaktivni, potem želeli uresničiti vse želje

	Število reševanj	Delež (%)	Število oseb	Delež (%)	Število iskanj	Delež (%)	Število oseb	Delež (%)
Planinstvo – hoja po poti	229	48,72	260	50,98	36	53,73	44	68,75
Planinstvo – brezpotje	34	7,23	50	9,80	9	13,43	7	10,94
Plezanje	36	7,66	53	10,39	1	1,49	1	1,56
Turno smučanje	10	2,13	9	1,76	1	1,49	0	0,00
Gorsko kolesarjenje	14	2,98	15	2,94	0	0,00	0	0,00
Delo	28	5,96	28	5,49	0	0,00	0	0,00
Aktivnosti v zraku	33	7,02	26	5,10	2	2,99	0	0,00
Alpsko smučanje	4	0,85	4	0,78	1	1,49	0	0,00
Vodne aktivnosti	9	1,91	9	1,76	0	0,00	0	0,00
Promet	7	1,49	9	1,76	0	0,00	0	0,00
Druge športne in rekreacijske aktivnosti	22	4,68	21	4,12	1	1,49	0	0,00
Drugo	44	9,36	26	5,10	16	23,88	12	18,75
Skupaj	470		510		67		64	

Preglednica 1: Pregled nesreč po dejavnostih (vir: GRZS)

Table 1: Overview of accidents by activity (source: Mountain Rescue Association of Slovenia)

Slika 1: Pregled števila reševalnih akcij po postajah GRS (vir: GRZS)

Figure 1: Number of rescue operations by Mountain Rescue Service station (source: Mountain Rescue Association of Slovenia)

naenkrat. Včasih so želje res nesorazmerne s fizično in psihično pripravljenostjo na turo, in to kljub temu da je o tem res veliko informacij tako na spletnih straneh kot v raznih priporočilih.

Poročilo o nesreči:

»Ob pol enajstih zvečer je operater v klicnem centru sprejel klic, ki ga ni čisto nič razumel, vedel je le, da je v nekem tujem jeziku. Poskušal je vprašati v angleščini in nemščini, ampak oseba na drugi strani je še kar naprej žlobudrala po svoje. Uspelo mu je izluščiti le naslednje: »Na pomoč, Prisank, Vršič, Poštarski dom, bliski.«

Iz tega je sklepal, da se vsa stvar dogaja nekje v hribih, zato je poklical načelnika naše postaje in ga zvezal s klicateljem, ki pa je še kar naprej ponavljal: »Na pomoč, Prisank ...«

Iz nadaljnjih besed, ki jih tudi načelnik ni razumel, je sklepal, da mora biti klicatelj iz katere od vzhodnoevropskih držav. In to je bilo tudi vse. Nemudoma je sprožil alarm za reševalno akcijo. Ko smo se začeli zbirati na zbornem mestu, je vsakogar vprašal, če zna katerega od vzhodnoevropskih jezikov. Vsi smo odkimali, zato je videl, da si tudi z nami ne bo mogel dosti pomagati. Vedeli smo le, da je človek nekje na območju Prisanka. Ali je poškodovan, kakšne so te poškodbe, predvsem pa, kje je – veliko neodgovorjenih vprašanj. Področje gore je zelo obširno, na njem je kar nekaj planinskih poti, Poštarski dom pa se lahko vidi tudi z vrha gore. Za pomoč smo aktivirali še policijski helikopter, da bi poskušal locirati

klicatelja s termovizijo in z reflektorjem. Ko smo se z vozilom pripeljali na Vršič, je tudi helikopter že poletel z Brnika. Odločili smo se pregledati obe poti, ki vodita z Vršiča na Prisank. Ena skupina je odšla po slovenski oziroma južni poti, drugi smo šli po Kopiščarjevi, ki pelje skozi okno. Že pet minut od odcepa poti je prva skupina v svetlobnem snopu svetilke na tleh opazila sedečega moškega, ki je bil videti popolnoma izčrpan. Po hitrem pregledu smo ugotovili, da ni poškodovan. Nekdo mu je ponudil plastenko z litrom in pol mineralne vode, ki mu jo je skoraj izpulil iz rok in jo na dušek izpraznil. Le s težavo je vstal. Tresel se je po vsem telesu in z našo pomočjo pripešačil do Poštarskega doma, kjer smo imeli parkiran terenski avto. Iz pogovora smo izvedeli, da je Poljak. Odpeljali smo ga do prelaza Vršič, od koder se je želel s svojim avtomobilom odpeljati do Kranjske Gore. Ocenili smo, da je za vožnjo preveč utrujen, zato smo ga z našim vozilom pripeljali v dolino, kamor je eden od reševalcev dostavil njegov avto. Potem je odšel po svoje. Mi smo si že pred tem belili glavo, kako preklicati prihod helikopterja, da ne bi bilo preveč hudih besed pilotov, ker so morali poleteti zastoj. A boljše to, kot da bi imeli zahtevno nočno reševanje.«

Tujci – vedno več jih je med ponesrečenimi

Tujci predstavljajo vedno večji problem v naših gorah. In to ne le v visokih, ampak povsod. Njihovo število se iz leta v leto bliskovito povečuje. Prenočitvene zmogljivi-

Slika 2: Na tekmovanjih morajo gorski reševalci pokazati veliko mero strokovnega znanja. (foto: J. Bele)
Figure 2: Mountain rescuers must demonstrate extensive expertise in competitions (Photo: J. Bele)

Slika 3. Tudi v sredogorju so razmere za reševanje velikokrat zelo težke. (foto: M. Jurič)
Figure 3: Rescue conditions are often very difficult even in low mountains (Photo: M. Jurič)

vosti predvsem v kočah na področju Triglava so prenatrpane in rezervacije so potrebne že več dni vnaprej. Gneča na poteh proti vrhu Triglava je pa že tako in tako dolgoletna stalnica. Za mnoge so naše gore v primerjavi s tujimi nizke in tako se tudi (ne)pripravijo na vzpone. Ker so prišli od daleč in imajo strogo odmerjen čas, jih tudi slabša vremenska napoved ne odvrne od načrtovanega vzpona. Veliko srečo so imeli madžarski planinci, ki so se kljub neugodni vremenski napovedi (ali pa se sploh niso seznanili z njo) v začetku poletja napotili proti Triglavu. Na Triglavskih podih jih je zajelo poslabšanje s sneženjem in le hitri pomoči mojstranških gorskih reševalcev se lahko zahvalijo, da niso zmrznili. Oblačila so imeli le za lepo vreme.

K sreči je vedno več takšnih, ki se pri vzponih poslužujejo uslug naših poklicnih gorskih vodnikov, kar je v tujini že nekaj čisto normalnega. Žal so to nišo odkrili tudi taki, ki svoje usluge ponujajo brez potrebnih gornjskih oziroma vodniških izkušenj. Čeprav se s policijskimi patruljami, ki v gorah opozarjajo na varnejše gibanje, pojavljajo tudi inšpektorji za delo, ki preverjajo, kdo vodi skupine, je to še kar pogost pojav.

Ne rešujemo samo v gorah

Kar okoli 40 odstotkov vseh reševalnih intervencij je namenjenih reševanju ljudi, ki se ne ukvarjajo z eno od gornjskih dejavnosti (hoja po markiranih poteh in brezpotju, plezanje, zimskimi vzponi, plezanje po zaledenelih slapovih, turno smučanje). Gorski svet in ostala težko dostopna področja so torišče mnogih drugih dejavnosti, kjer rešujemo gorske kolesarje in tekače, padalce, kajakaše, soteskarje, nabiralce gozdnih sadežev, lovce, živali (od krave, ki je padla v jamo, do mačke, ki je v mestu splezala na previsoko drevo). Velikokrat moramo žal tudi po trupla ljudi, ki so si sami vzeli življenje.

Dela nikoli ne zmanjka

Gorski reševalci smo prisotni na različnih planinskih pohodih, predavamo na mnogih izobraževanjih in poskušamo na vse možne načine povečati varnost pri obiskovanju gora. Aktivni smo pri delu Mednarodnega združenja gorskih reševalnih zvez ICAR, dobro pa sodelujemo tudi z gorskimi reševalnimi službami sosednjih držav.